



نام و نام خانوادگی:

نام آزمون: ادبیات فارسی



۱ با مقایسه استعاره‌های به کار رفته در بیت‌های زیر، تفاوت آنها را بنویسید.

الف) گل بخندید که از راست نرنجیم ولی
هیچ عاشق سخن سخت به معشوق نگفت
ب) خدای را ای رقیب، امشب زمانی دیده بر هم نه
که من با لعل خاموشش نهانی صد سخن دارم

۲ در بیت

«با ما سر چه داشتی ای تیره شب که باز
چون سرگذشت عشق به پایان نیامدی»
مجاز را مشخص کنید و معنای حقیقی و غیر حقیقی آن را بنویسید.

۳ تفاوت معنایی و کاربرد واژه «کلاس» را در دو جمله زیر بررسی کنید.

«حالا کلاس سخت در خنده فرو رفته بود و من گنگ و لال از کلاس بیرون جستم.»

۴ در سروده «تو قامت بلند تمنّایی ای درخت / همواره خفته است در آغوش آسمان / بالایی ای درخت»، چند استعاره پنهان یا مکنیه دیده می‌شود؟

۵ در بیت زیر استعاره را مشخص کنید، آن را به تشبیه تبدیل کنید سپس پایه‌های تشبیه را نشان دهید.
این خواب به صد دولت بیدار نبخشد
دل گرچه از آن نرگس فتان گله کرد

۶ هر یک از آرایه‌های تشبیه، استعاره و مجاز را در کدام بیت می‌یابید؟

الف) شمع را باید از این خانه به در بردن و کشتن
تا به همسایه نگوید که تو در خانه مایی
ب) تو سرو جویباری، تو لاله بهاری
تو یار غمگساری، تو حور دلربایی
پ) برو ای گدای مسکین در خانه علی زن
که نگین پادشاهی دهد از کرم گدا را

۷ «ایهام تناسب» به کار رفته در بیت زیر را توضیح دهید:

گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد؟
اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم

۸ در بیت

ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد
چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد
الف) کدام واژه ایهام دارد؟
ب) معنای واژه ایهامی آن را بنویسید.

۹ با توجه به ابیات زیر در کدام گزینه، آرایه‌ها به درستی به کار رفته است؟

چه زخم چونای هر دم ز نوای شوق او دم
که لسان غیب خوشتر بنوازد این نوا را
«همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی
به پیام آشنایی بنوازد آشنا را»
الف) مراعات نظیر - تلمیح (ب) تلمیح - تشبیه (ج) تضمین - مراعات نظیر (د) تلمیح - تضمین

۱۰ با توجه به بیت «گر هزار است بلبل این باغ / همه را نغمه و ترانه یکی است» به پرسش‌ها پاسخ دهید:

الف) در کدام واژه، آرایه «ایهام تناسب» به کار رفته است؟

ب) معنای مختلف این واژه را بنویسید.

ج) این واژه، با کدام یک از واژه‌های بیت، تناسب دارد؟ (یک مورد)

۱۱ با ذکر دو دلیل وجود آرایه «اسلوب معادله» را در بیت زیر توضیح دهید.

«چشم عاشق نتوان دوخت که معشوق نبیند
پای بلبل نتوان بست که بر گل نسراید»



۱۲ در کدام بیت «اسلوب معادله» به کار نرفته است؟

- الف) صورت نیست در دل ما کینه کسی
ب) پشت گوژ آمد فلک در آفرینش تا کند
ج) محرم این هوش جز بیهوش نیست
د) ملامت از دل سعدی فرونشوید عشق
- آینه هر چه دید فراموش می کند
هر زمان پیشت زمین بوس از برای افتخار
مر زبان را مشتری جز گوش نیست
سیاهی از حبشی چون رود که خودرنگ است

۱۳ در مصراع دوم بیت «جان به لب داریم و همچون صبح خندانیم ما / دست و تیغ عشق را زخم نمایانیم ما»

الف) یک اضافه تشبیهی

ب) یک اضافه استعاری بیابید.

۱۴ در بیت زیر به ترتیب چند تشبیه و چند استعاره دیده می شود؟

- کیام شکوفه اشکی که در هوای تو هر شب
ز چشم ناله شکفتم به روی شکوه دویدم
- ۱) دو- یک ۲) دو- دو ۳) یک- دو ۴) یک- یک

۱۵ در عبارت‌ها و بیت زیر، سجع‌ها را بیابید و نوع آنها را بنویسید.

الف) از اندوه بیرون نیابید که آماج تیر بلاید.

ب) فلان عزم کرده است و نیت جزم، که بقیت عمر معتکف نشیند و خاموشی گزیند.

پ) خداوند تعالی می بیند و می پوشد و همسایه نمی بیند و می خروشد.

۱۶ در هر یک از ابیات زیر آرایه‌های خواسته شده داخل پرانتز را مشخص کنید و شرح دهید.

الف)

آخر ای مطرب از این پرده عشاق بگرد چند گویی که مرا پرده به چنگ تو درید (ایهام تناسب و کنایه)

ب)

نیشکر با همه شیرینی اگر لب بگشایی پیش نطق شکرینت چو نی انگشت بخاید (حس آمیزی و نغمه حروف)

پ)

قضای لازم است آن را که بر خورشید عشق آرد که همچون ذره در مهرش گرفتار هوا ماند (تشبیه و ایهام تناسب)

ت)

چون قد سرو خرام تو بگویم سخنی در چمن سرو به بالای تو می ماند راست (مجاز و ایهام)

ث)

بر روی چون مه ار چه بتابی کمند زلف باری به هیچ روی ز من روی بر متاب (ایهام و جناس تام)

ج)

می روم زین شهر و با خود مهر ماهی می برم کوه دردی با تن چون برگ کاهی می برم (تضاد و ایهام تناسب)

چ)

تو را که موی میان هم وجود و هم عدم است دو زلف، افعی ضحاک و چهره، جام جم است (پارادوکس و تلمیح)

ح)

مهر آن مهر، فروغی، نپذیرد نقصان نور خورشید فروزنده نگردد کم و بیش (ایهام تناسب و استعاره)

خ)

در مجلس دهر، ساز مستی پست است نه چنگ به قانون و نه دف بر دست است (تشبیه و ایهام تناسب)

۱۷ کدام بیت «فاقد» مجاز است؟

- ۱) خسروی کار گدایی کی بود
۲) غم تو دست بر آورد و خون چشم ریخت
۳) من ای گل دوست می دارم تو را کز بوی مشکینت
۴) بدان آهن که او سنگ آزمون کرد
- این به بازوی چو مایی کی بود
مکن که دست بر آرم به ربتا ای دوست
چنان مستم که گویی بوی یار مهربان آمد
تواند بیستون را بی ستون کرد

۱۸ کدام بیت به «ایهام، ایهام تناسب، واج آرایه و استعارهٔ مکنیه» آراسته شده است؟

- ۱ آن چنان دور از لبش بگداختم کم تاب درد
چون نی اندام نحیفم استخوانی بیش نیست.
- ۲ دور از تو هر شب تا سحر گریان چو شمع محفلم
تا خود چه باشد حاصلی از گریهٔ بی حاصلم
- ۳ هر موی بر اعضای من کوکو زند چون فاخته
هر گاه در دل یاد آن سرو خرامان بگذرد
- ۴ مردم چشم هنر از داغ او در خون نشست
گرچه مردم را طریق مردمی از یاد رفت

۱۹ در کدام گزینه تمام ارکان تشبیه وجود ندارد؟

- ۱ غنچه‌سان سر در گریبان آر وحشی بعد از این
بگذر از گلزار و با اهل طرب بگذار گل
- ۲ وز فراوان ابر رحمت ریخته باران فضل
رانده‌ای را بر امید عفو شادان دیده‌اند
- ۳ چون آینه جان نقش تو در دل بگرفته است
دل در سر زلف تو فرو رفته چو شانه است
- ۴ از شمار موجۀ این بحر غافل نیستیم
پای تا سر چشم بینایم، همچون حباب

۲۰ در تمامی ابیات آرایهٔ «جناس همسان» به کار رفته است به جز بیت

- ۱ تا زلفت را جدا مشاطه‌گر شانه کرد
دست آن مشاطه را باید جدا از شانه کرد
- ۲ وفایی نیست در گل‌ها منال ای بلبل مسکین
کزین گل‌ها پس از ما هم فراوان روید از گل‌ها
- ۳ تار زلفت گر چو بخت تار با ما یا زیست
یک گره کمتر به دور افکن دلم دشوار نیست
- ۴ ندانم از سر و پایت کدام خوب‌تر است
چه جای فرق که زیبا ز فرق تا قدمی

۲۱ در کدام بیت، آرایه‌های ایهام و استعاره «هر دو» یافت می‌شود؟

- ۱ آفتابی کز شفق، رخسار، در خون شسته است
داغِ ناخن خورده‌ای از لاله‌زارِ حسنِ اوست
- ۲ زهره سازی خوش نمی‌سازد مگر عودش بسوخت
کس ندارد ذوق مستی می‌گساران را چه شد
- ۳ در بزم دور یک دو قدح درکش و برو
یعنی طمع مدار وصال مدام را
- ۴ فرش طرب بگستر چون باد نوبهاری
فراش بوستان گشت نقاش گلستان شد

۲۲ در همهٔ بیت‌های زیر اسلوب معادله دیده می‌شود مگر

- ۱ ریشهٔ نخل کهنسال از جوان افزون‌تر است
بیشتر دل‌بستگی باشد به دنیا پیر را
- ۲ همیشه تیغ تو یاری‌گر است نصرت را
که هست نصرت با تیغ تیز تو همزاد
- ۳ عیب خوبان زود بر مردم هویدا می‌شود
موی اندر شیر خالص زود پیدا می‌شود
- ۴ بلاست نفس، عنان چون ز دست عقل گرفت
عصا چو از کف موسی فتاد تُعبان است

۲۳ نوع استعاره در همهٔ ابیات با شعر زیر یکسان است، به جز:

- «می‌تراود مهتاب، می‌درخشد شب‌تاب
نیست یکدم شکنند خواب به چشم کس و لیک
غم این خفته چند، خواب در چشم ترم می‌شکند»
- ۱ کام حرص است که از شهد نگردهد شیرین
ورنه قانع ز نی خشک شکر می‌چیند
- ۲ باغ سلام می‌کند سرو قیام می‌کند
سبزه پیاده می‌رود غنچه سوار می‌رسد
- ۳ از ترشروی گردون گله بی انصافی است
خندهٔ برق شنیدی به خس و خار چه کرد
- ۴ از لعل تو گر یابم انگشتی ز نهار
صد ملک سلیمانم در زیر نگیب باشد

۲۴ کدام گروه آرایه‌های ادبی، همگی در بیت زیر یافت می‌شود؟

- «دیشب به سیل اشک ره خواب می‌زدم
نقشی به یاد روی تو بر آب می‌زدم»

۴ حسن تعلیل - جناس - کنایه

۳ کنایه - مجاز - تشخیص

۲ کنایه - تشبیه - جناس

۱ تضاد - تشبیه - استعاره

۲۵ آرایه‌های مقابل همه ابیات کاملاً درست است؛ به جز:

- ۱) مشو درهم رخت گر شد کیود از سیلی اخوان
 ۲) حرص در هنگام پیری از غلاف آید برون
 ۳) حرف حق گفتن به خون خویش فتوی دادن است
 ۴) تا روی کند عیش و طرب پشت به خم ده
- که بی این نیل از چشم خریداران خطر داری (مجاز، تلمیح)
 بال و پر پیدا کند چون مور ماند بیشتر (استعاره، اسلوب معادله)
 پنبه چون حلاج از مستی ز مینا بر مدار (ایهام، استعاره)
 تا پشت کند محنت و غم روی به می کن (تضاد، حسن تعلیل)

۲۶ آرایه‌های بیت زیر، در کدام گزینه تماماً درست است؟

- «ما به خون خود دهان تیشه شیرین می‌کنیم تلخ ننشیند عبث معشوق شیرین‌کار ما»
- ۱) تشخیص، مجاز، تضاد، جناس
 ۲) استعاره، حس آمیزی، ایهام، کنایه
 ۳) جناس، استعاره، ایهام، تشخیص
 ۴) حس آمیزی، مجاز، پارادوکس، ایهام

۲۷ در کدام یک از بیت‌های زیر «اضافه استعاری» به کار نرفته است؟

- ۱) ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد
 ۲) نفس باد صبا مشک‌فشان خواهد شد
 ۳) این تطاول که کشید از غم هجران بلبل
 ۴) مشوی ای دیده نقش غم ز لوح سینه حافظ
- چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد
 عالم پیر دگر باره جوان خواهد شد
 تا سراپرده گل نعره‌زنان خواهد شد
 که زخم تیغ دلدار است و رنگ خون نخواهد شد

۲۸ ابیات کدام گزینه همگی دارای هر دو آرایه جناس همسان و ناهمسان هستند؟

- الف) تا روان دارد روان دارم حدیثش بر زبان
 ب) از چنگ شیر رست و ز چنگ قضا نرست
 ج) نه سایه دارم و نه بر بیفکنندم و سزاست
 د) نه عجب که قلب دشمن شکنی به روز هیجا
 ه) تو بُت چرا به معلم روی که بتگر چین
- سنگ‌دل گوید که یاد یار سیمین تن مکن
 القصه گشت طعمه آن جانور همی
 و گرنه بر درخت تر کسی تبر نمی‌زند
 تو که قلب دوستان را به مفارقت شکستی
 به چین زلف تو آید به بتگری آموخت
- ۱) الف، ج، د
 ۲) الف، ج، ه
 ۳) ج، ه، ب
 ۴) الف، ب، ج

۲۹ در ابیات زیر در مجموع چند استعاره به کار رفته است؟

- «سرو را در چمن آواز قیامت بنشست
 صوفی از خر قه برون آمد و ز نار بیست»
- چون سهی سرو من آن قامت رعنا بنمود
 چون بت من گره زلف چلیپا بنمود»
- ۱) دو
 ۲) سه
 ۳) چهار
 ۴) یک

۳۰ بیت زیر، به کدام آرایه‌های ادبی آراسته شده است؟

- «ای باغ جان که به ز لب ت نوبری ندارم
 یاد لب ت خورم که سر دیگری ندارم»
- ۱) کنایه - تشبیه - حس آمیزی - استعاره مکنیه
 ۲) مجاز - تشبیه - ایهام تناسب - حسن تعلیل
 ۳) استعاره مصرحه - مجاز - ایهام - تشبیه
 ۴) ایهام - حسن تعلیل - کنایه - حس آمیزی